

(pag. 309.) v zvezi s staroslovenskim *oslunqti* (hungrig werden) z dostavkom sla do jedi (Esslust). Toda to nas zopet opominja nekove bolezni v ješčnosti, ki ji pravi Nemeec HeiBhunger, a Ovid (Met. VIII. 828 in 845) ardor edendi in inplacatae flamma gulae. — Kaj, ko bi bila slja do jedi uprav Homerjev θυμός (Od. XVII. 603, XIX. 198.), a *oslunqti* Ksenofontov βουλιμῆσαι, *slja* sploh pa ἐπιθυμία? —

(Konec prihodnjč.)

L. P.

LISTEK.

Družba sv. Mohorja nam je poslala letošnje svoje knjige. Vsakemu družabniku gré teh-le šest knjig: 1. Jeruzalemski romar. Opisovanje svete dežele in svetih krajev. Spisal dr. *František Lampe*, II. zvezek; 2. Molitvenik: Življenja srečen pot. Spisal *Anton Martin Slomšek*; 3. Kitajci in Japonci. Spisal *Josip Starč*; 4. Naše škodljive rastline v podobi in besedi. Opisal *Martin Čilenšek*, II. snopič; 5. Na krivih potih. Povest. Priprostemu ljudstvu v pouk in zabavo spisal *Žaljski*, Slov. Večernic 47. zvezek; 6. Koledar za leto 1894. — Nekoliko več o teh knjigah izpregovorimo v prihodnjih številkah.

Slovenska knjižnica. Prvi snopič tega zaslužnega književnega podjetja, katero je zasnoval urednik *A. Gabršček* v Gorici, prinaša povest iz češke zgodovine „Ratmir“, spisal *Jan Vávra*, poslovenil *Petrovič*. „Ratmir“ je zanimljiva slika iz slavne minulosti češkega národa, povest, katera bode, kakor upamo, splošno ugajala tudi slovenskemu čitatelju. — „Slovenske knjižnice“ prvi zvezek nam, iz kratka povedano, v domačem lepem jeziku, kateremu bi le tu in tam očitali kaj malega, podaja lepo vsebino; zató bodi našim čitateljem sósobno priporočen. Za pet pól berila 12 kr., to pač vzmore vsakdo, komur je res do napredka naše književnosti!

Drugi snopič »Slovenske knjižnice« obseza dično povest Sienkiewiczzevo iz Kristove dóbe »Pojdimo za Njim!«, poslovenil *Petrovič*, dalje istega pisatelja mračno sliko iz poljskega življenja, »Angelj«, poslovenil † *Fr. Gestrin*, životopisno črtico o Sienkiewiczzi in napósled pesem »Stanku Vrazu na dan 8. rujna godine 1880«, zložil *A. Šenoa*

Trtna uš in trtoreja. — Dve ljuti sovražnici sta v poslednjih dveh desetletjih napadali vinsko trto in jo hočeta uničiti, kakor bi človeku zavidali sladko vinsko kapljico, »ki utopí vse skrbí, v potrlih prsih up budí«. Toda človek se krepko upira obema, trtni uši in peronospori, in posrečilo se mu je najti pomočkov, da si ohrani vinsko trto, katera že tisoč let rase in rodi po naših osojnih gričih. Proti peronospori pomaga škropiti z modro galico, in le še nebržižni in nemarni vinogradnik opušča to delo sam sebi v največjo škodo. Proti trtni uši sicer še nimamo pomočka, dasi je francoska vlada zúnj razpisala darilo 300.000 frankov, dobili pa smo iz domovine trtne uši, iz Amerike, tudi trto, dasi divjo, katera se ne méni za napade trtne uši, in na to podlago lahko cepimo najboljše domače trte. Da je to jedina pot, oteti naše vinogradarstvo, o tem pač ne more dvojití najnejevernejši Tomaž, ako si ogleda nove zaslade ameriških trt, zlasti na Bizeljskem. Tam je bila trtna uš že pokončala vse vinograde, toda na mestu opustošenih zelené na mnogih krajih že novi vinogradi, katerih trte so obložene s sočnatimi grozdi.

Zasaditev novih vinogradov pa ni takó lahka, da bi se izvrševala, kakor so bili dosihdob vajeni na mnogih krajih. Izkopali so jame ali kvečjemu jarke ter vánje vteknili trte. Novo vinarstvo zahteva veliko dela, pa tudi umnega ravnanja.

Zató prav srčno pozdravljamo knjigo, katero je spisal potovalni učitelj štajerski, g. *Ivan Belé*, da vinogradnikom podá navod, kako se je mogoče vkljub trtni uši uspešno s trtorejo baviti, ali bolje rečeno: kakó zasajati vinograde z ameriškimi trtami. Imamo sicer že nauk iz peresa vodje *R. Dolenca*, ki ga je spisal po naročilu dež. odbora krajuškega, toda on se je moral oméjiti na najpotrebnejše podatke, da ni knjižica preveč narasla. Tudi je bila natisnjena že l. 1891., v poslednjih dveh letih pa se je spet poskušalo in pozvedelo marsikaj novega gledé na vzgojo ameriških trt. Na to se ozira Belé, ki po pravici trdi, da je knjigo spisal po najnovejših izkušnjah. In res, kdor se hoče natanko poučiti o najnovejši dóbi vinarstva, vzemi v roke Belétovo knjigo. V nji najde vse, kar mu je treba vedeti, kakor kaže posnetek vsebine, za katero pa, žal, knjiga nima kazala. V devetih poglavjih opisuje pisatelj trtno uš, ameriške trte, pomnožitev trt, cepljenje, katere domače trte naj cepimo na ameriške, napravo novih vinogradov, sajenje i. t. d., in dodaje še razvrstitev trt po francoskem učenjaku Planchouu in zakone gledé na promet s trtami in oproščenje od davka. Povsod, kjer je treba, dodane so podobe.

Bogati vsebini naj dodam le tú in tam káj opazek, ki so se mi vrinile, ko sem pregledoval knjigo. Kakor znano, izrejali so Francozje célo vrsto takó zvanih direktnih producentov, to so trte, ki so nastale po križanji ameriških plemen z evropskimi. Te trte rodé obilo grozdja, katero pa ima večinoma poseben ukus (fox-ukus), podoben izabelemu grozdju. Vender so vmes vrste, ki so brez tega ukusa, n. pr. Othello, Jaguez, Herbemont, Huntington. Ker jih ni treba cepiti in se smejo tudi pozneje pogrobati, bile bi priporočne te trte, toda zanesljive niso proti trtni uši, ali pa dozore prepozno. Torej pritrjujem pisatelju, ki odsvetuje, da bi se zasajale v večji množini. Konstatirati pa moram, da te trte rodé toliko grozdja, da jih je veselje gledati. Po Pohorji in brez dvojbe tudi po ljutomerskih goricah dozorevajo tudi dobro. — Najimenitnejše je vprašanje, katere vrste domačih trt naj cepimo na ameriške podlage, in pri tem se ne morem popolnoma strinjati s pisateljem, vsaj za velik del Štajerskega in za vso Kranjsko ne. On méni, da se mora gledati le na kakovost, ne na množino, in priporoča torej trte, ki dajó sicer najizbornejše vino, ali niso káj rodovite. Ko bi bil konsum boteljskih vín tolik, kakeršen pa ni, da bi se ga popilo na milijone botelj, ondaj bi bil ta nasvet dober. A boljše je in gotoveje, ako moremo na hektaru pridelati še jedenkrat toliko navadnega miznega vina kakor bi boteljskega, ker namizno lahko prodamo že v prvem letu, za boteljsko pa se ne najde takó lahko kupca. Torej skrbimo zlasti za množino.

Za bela vina nasvetuje jednajst vrst, med katerimi pa pogrešam prav ónih vrst, ki so po najimenitnejših štajerskih vinogradih in po pravici najbolj čislane; sósebuo navajam šipon ali malnik (Mosler, ki daje sladkost in moč ljutomerskim in pohorskim vinom, žlahtnino (chasselas, Gutedel) zlasti rdečo, slovečo zaradi svoje rodovitosti in žlahtnega ukusa, kraljevino ali rjavino (rother Portugieser), imenitno po blagem ukusu, glavni nasad na Hrvaškem in Bizeljskem in po boljših pohorskih vinogradih; dalje za vinograde v celjskem okrajnem glavarstvu peček (Elbling), ki je izvestno boljši od priporočene mušice ali od rdečega traminca, prav nevhaležne trte. Ne izključil bi celó zelenjaka ali zelenike (Grünhainer), ker cepljene trte prej dozore in ker tudi zelenika, ki je izredno rodovita in daje izvrstno staro vino, dozori v navadnih letih. Rivček laški je pisatelju pod 6, Zierfandler, pod 11, Wälschriesling. Dosedaj se je le poslednji imenoval laški rivček, za Zierfandlerja, ki ni na Slovenskem domač, nimamo slovenskega

imena. Pri trtah s črnimi grozdi bi še zaradi kolikosti priporočal ramfolak (blauer Blank), ogerska kadarka pa vsaj v mojem vinogradu pri Slov. Bistrici ni obrodila. Sploh naj v vsakem okraji vinogradniki pomnožé one trte, katere tam najbolj rodé in so aklimatizirane. — Ako čitam dolgo vrsto francoskih in nemških plemen, ki naj bi se uvedla pri nas, spominjam se besed: »Warum in die Ferne schweifen, sich, das Gute liegt so nah«. G. Belétu pa priporočamo, da se potujé in poučujé kolikor mogoče ozira na krajevne razmerje.

Prav natančno popisana in s podobami razjasnjena so vsa dela, začéni od pomnožitve trt do njih nasaditve. Na Štajerskem navadno cimenje trt, ne siljenje, kakor pravi pisatelj menda po nemškem »antreiben der Reben«, v cimnicah (Weingruben) pri ameriških trtah ne daje tako povoljnih uspehov kakor pri domačih. Francoski veččak Richter nič ne povese ključev v cimnice, temveč jih po cepitvi précej vloží v trtnico, sevéda v povsem drugače urejeno trtnico, kakor je pri nas navada.

Končno priporočam vsem vinogradnikom, ki se želé temeljito poučiti o sedanjem vinarstvu, naj si omislijo knjigo, katere celó Nemci nimajo jednako dobre. Cena 40 kr. za 7 tiskanih pól z 32 podobami je také nizka, da se moremo le čuditi založniku D. Hribarju. Dolžnost štajerskega dež. odbora bi pač bila, da nakupi večje število knjig ter jih brezplačno razdelí po okrajih, od trtne uši okuženih, kakor je to storil krajski deželni odbor z Dolenčevó knjižico.

Dr. J. Vošnjak.

Nova slovenska opera. Gospod *Viktor Parma*, c. kr. okrajni komisar v Litiji, čegar ime je slovenskemu občinstvu že dobro znano po različnih glasbenih delih, dovršil je minuli mesec novo slovensko opero, in sicer na libreto „Teharskih plemičev“, ki so se lani v kompoziciji g. dr. B. Ipavca predstavljali v slovenskem gledališči. Delo je pisano v velikem opernem zlogu ter obseza jako melodijozne arije, recitative in zборе. Gospod Parma je „Teharske plemiče“ popolnoma komponiral, zato se je tekst marsikje okrajšal in sploh v marsičem pre naredil. — Želeti bi bilo, da se ta opera skoro uprizori na našem gledališči; brez dvojbe bode izredno ugajala.

Prešérnove poezije v cirilici, in sicer balade, romance in legende so izšle v Dolenčevi tiskarni v Trstu. Proti izdaji sámi nimamo nič, saj je namen g. prepisatelja *Lamurskega* celó povsem hvalen, vprašanje pa je, ali kdaj obveljá njega spopolnjena cirilica. Knjižica obseza 88 str. in stane 15 kr., po pošti 3 kr. več.

Nov slovenski list v Ameriki so ustanovili slovenski delavci pod naslovom »Glas Naroda«. Izbajal bode vsako sredo v New-Yorku 436 E. 72 nd. Str. (City). Za naše kraje stane do konca leta 1 gld. »Glas Naroda« se bode odločno potezal za slovenskega delavca v Ameriki, pisan pa bode v narodnem in katoliškem duhu. Izdajateljji so Anton Logar, Jožef Rems in Fr. Sakser.

Slovensko gledališče. „Dramatično društvo“ je pričelo letošnjo gledališko dóbo dné 1. vinotoka in uprizorilo do vštete dné 26. m. m. vsega skupaj osem predstav, ki so bile razvrščene tako-le: dné 1. vinotoka „Dolenjska železnica“, gluma v treh dejanjih, češki spisal *dr. Jožef Štolba*, poslovenil in lokaliziral *Fr. Gestrin*; dné 4. vinotoka „V spanji“, vesela igra v jednom dejanji, spisal *Julij Rosen*, poslovenil *Jožef Noll*, in „Cavalleria rusticana“; dné 7. vinotoka „Dama s kamelijami“, drama v petih dejanjih, spisal *Aleksander Dumas sin*, poslovenil *Fr. Svetič*; dné 12. vinotoka vesela igra „Ravna pot, najboljša pot“, po *Schlesingerji* prevel *Jesenko*, in *Blodkova* opera „V vodnjaku“; dné 15. vinotoka *Stroupežniškega* národna igra „Naša kri“; dné 18. vinotoka „Mylord Cartouche“, vesela igra v jednom dejanji, spisal *K. pl. Kohlenegg*, poslovenil *J. R.*, in opera „Cavalleria rusticana“; dné 21. vinotoka „Miška“, vesela igra v treh dejanjih, spisal *Puilleron*, preložil *Ivan Podgornik*, in dné 26. vinotoka „Klobuk“, vesela igra v